

Remissvar: Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL (U2019/03260/UH)

Sammanfattning

Remisspromemorian *Fler obehöriga lärare och förskollärare ska kunna nå en behörighetsgivande examen genom VAL* syftar till att ge fler yrkesverksamma obehöriga lärare eller förskollärare möjlighet att uppnå en behörighetsgivande examen för lärare eller förskollärare i skolväsendet. Därmed förbättras förutsättningarna för verksamma obehöriga lärares och förskollärares möjligheter att uppnå lärarexamen.

Jönköping University har tagit del av remisspromemorian och instämmer i promemorians förslag till förordning om ändring i förordningen 2011:689 om vissa behörighetsgivande examina för legitimation som lärare och förskollärare och om högskoleutbildningar för vidareutbildning av lärare och förskollärare som saknar lärar- eller förskolläraryxamen. Vi bedömer att de flesta förslagen i remisspromemorian är gynnsamma för VAL och i förslaget hur lärar- och förskolläraryxamen förbättras. Vi anser att samtliga föreslagna förändringar får ses mot bakgrund av den omfattande brist på behörig personal i skola och förskola och att VAL inte är permanent. Därmed är det ur ett samhällsperspektiv angeläget att möjliggöra för fler obehöriga att nå en examen via VAL, i synnerhet lärare och förskollärare med lång erfarenhet.

Jönköping University välkomnar de flesta förslagen i promemorian. Det är mycket gynnsamt för kompetensförsörjningen i förskolan att även de som arbetat kortare tid än åtta år får möjlighet att studera i VAL. Det är även bra att de får studera mer än de tidigare 30 hp. Vi föreslår dock 120 hp i stället för promemorians föreslagna 90 hp. Att möjligheten att genomföra provningar tydliggörs är betydelsefullt för regeringssuppdraget. Förändrade och borttagna datumkrav är också välkommet då det kommer att bidra till att fler välmeriterade sökande kan nå en examen via VAL. Kravet på att vara anställd som lärare skulle vi önska att det ersattes med verksam som.

Vi skulle även vilja lägga följande förslag:

- ersätt medverkar i undervisningen till pedagogisk personal i förskolan (§1, §9)
- medge studier upptill 120 hp även för obehöriga i förskolan (§14)
- ändra kravet anställd som lärare till verksam som lärare (§17 och §18)
- öka medelstillelning för validering

Kompletterande synpunkter på remisspromemorian

Nedan förtydligas Jönköpings Universitys synpunkter på föreslagna förordningsförändringar.

Obehöriga förskollärare med mindre än åtta års erfarenhet får studera i VAL, § 1 och § 9

Med föreslagna revideringar kommer nu obehöriga i förskolan som har arbetat mindre än åtta år att kunna utbildas inom VAL vilket är mycket positivt. Formuleringen i § 9 ”medverkar i undervisningen

i förskolan” skiljer sig från § 1 där formuleringen ”*pedagogisk personal i förskolan*” används. Vi förordar den senare då den inkluderar all obehörig personal i förskolan, en annan benämning kan vara att använda ”*obehörig förskollärare*”.

Utökad poängram för obehöriga i förskolan, § 14

Det är mycket positivt att ge möjlighet till 90 hp studier för obehöriga i förskolan. Önskvärt är dock 120 hp precis som ramen är för obehöriga lärare. Även om förskollärexamen omfattar 210 hp och 120 hp studier i VAL skulle utgöra mer än hälften av examenspoängen får man betänka att ämneslärexamen får utfärdas i omfattningen 180 hp, 210 hp och 225 hp vilket betyder att studerande till lärare sedan tidigare kan och föreslås fortsättningsvis kunna studera mer än hälften av examenspoängen inom VAL. På motsvarande sätt bör studietiden för obehöriga i förskolan tillåtas vara fyra år inom VAL vilket är den maximala tiden lärare tillåts studera inom VAL idag.

Möjligheten till särskilda prov, § 5, § 9, § 17, § 18

Förtydligande om prövningar i form av kompletterande prov eller andra uppgifter är gynnsamt för att kunna säkerställa att en sökande verkligen kommer att kunna nå en examen inom de nu föreslagna 90 hp eller 120 hp som poängramen medger. Om inte denna möjlighet finns kan det leda till att färre kan antas till studier då poängutrymme måste reserveras för studier i VAL i de fall där handläggare inte är helt säkra på att de tidigare studierna och den tidigare yrkeserfarenheten är tillräcklig. Det handlar inte om prövningar för tillträde utan en prövning för att visa tillräckliga kunskaper för att uppnå en examen. Om inte en examen kan nås inom poängramen kan inte lärosätet anta sökanden.

Datumkrav tas bort, § 17.1

Vi anser det vara mycket gynnsamt att den så kallade åttaårsregeln ändras. Formuleringen under sammanlagt minst åtta läsår eller motsvarande, varav tre sammanhängande läsår, före den dag som infaller ett år innan utbildningen påbörjas är ändamålsenlig.

Anställd som lärare bör vara verksam som lärare, § 17

Enligt tidigare erfarenheter inom VAL är det mer relevant med kravet att ”*vara anställd som*” ersätts med ”*vara verksam som*” lärare. Anledningen är att lärare anställs på annan befattningsbenämning än vad de är verksamma som eftersom skolhuvudman inte vill visstidsanställa eller får tillsvidareanställa någon på befattningen icke legitimerad lärare. Detta är ett korrekt förfaringsätt men gör att samma sökande skickar in anställningsintyg som är utfärdade av exempelvis ett kommunkontor där det anges att personen är anställd som pedagog emedan det i ett mer beskrivande tjänstgöringsintyg undertecknat av rektor står att personen är verksam som lärare.

Ökad medelstillelning för validering

Det kommer troligtvis att bli en stor mängd ansökningar från obehöriga i skola och förskola vilket medför att valideringsarbetet kommer att kräva ökad bemanning. Vår bedömning är att den föreslagna medelsökningen på 3 miljoner per år inte är tillräcklig och måste ökas.

Grundläroreexamina F-3 och 4-6

Därutöver vill vi uppmärksamma departementet på svårigheterna att nå en grundlärorexamen med inriktning mot F-3 och 4-6 på annat sätt än genom reguljär programutbildning och emotser förändringar i hur dessa examina regleras i bilaga 2 till högskoleförordningen.

Detta yttrande har beslutats av Agneta Marell. Kerstin Ericson har berett och föredragit ärendet.

Agneta Marell
Rektor, Jönköping University